

Chovy nosnic v klecích jsou na ústupu. Přibude bílých vajec

25. 03. 2024

Tisková zpráva 25. 3. 2024 – Opatřit si bílá vejce, která jdou snadno obarvit do pestrých jarních odstínů, na velikonoční nadílku pro koledníky bude do budoucna snazší. Čeští chovatelé pokročili v přestavbách na alternativní způsoby ustájení nosnic a musí tomu přizpůsobit i plemena slepic, kterým se ve voliérách daří a vyznačují se právě vejci s bílou skořápkou. Ke konci loňského roku se nacházelo v klecovém typu ustájení 52,4 procenta slepic, zatímco v roce 2017 to bylo 87,5 procenta. Drůbežáře k tomu nutí nová legislativa zakazující klecové chovy již za necelé tři roky, ovšem ne na celoevropské úrovni. To jen přispívá k existenčním starostem drůbežářů, kteří se obávají levných dovozů takzvaných klecových vajec z jiných evropských států jako Polsko nebo dokonce ze třetích zemí, kde nemusí být dodržovány v chovech zdaleka tak vysoké standardy kvality jako v Evropě.

Producenti vajec dávali dosud přednost spíše plemenům nosnic, od kterých pocházejí vejce se světle či tmavě hnědým zabarvením, a to z praktických důvodů. Jsou podle vědeckých studií těžší než bílá, jejich skořápka je pevnější a nejsou na nich tolik vidět případné nečistoty. Nevýhodou samozřejmě je, že při barvení v rámci příprav na Velikonoce není výsledek tak uspokojivý jako po použití vejce s bílou skořápkou. To se nyní mění, protože kvůli zákazu klecového chovu nosnic od ledna 2027 musí chovatelé přejít také na jiná plemena slepic, kterým chov ve voliérách či jiných alternativách vyhovuje více a zároveň pro ně bývá typická i bílá barva vaječné skořápky. Tyto nosnice lze rozpoznat světlým zabarvením ušnic neboli kožních laloků v místě, kde mají slepice uši. Jedná se o Dekalb, některé hybridy Lohmann či Sandy s krémovými vejci. Naopak pokud jsou ušnice dočervena až červenohněda, lze očekávat světle či tmavě hnědou skořápkou, což se týká Bovans, ISA Brown a opět některých hybridů Lohmann. Existují i tyrkysově zelená vejce, které snášejí chilské nosnice Araukana, jimž se pro tato neobvykle barevnou skořápkou přezdívá velikonoční slepice.

Z čeho možná mají radost v domácnostech, kde dodržují velikonoční tradice, už tolik nemusí těšit chovatele. Přechod na bělovaječná plemena, a tím i alternativní způsoby ustájení nosnic, pro ně znamená další zvýšení nákladů. Například vytvoření jednoho ustájovacího místa v podobě voliéry stojí od 750 do 1500 korun podle toho, do jaké míry se jedná o přestavbu stávající haly nebo investici do úplně nové stáje. Chovatelé sice zrychlili přestavby klecových chovů na jiné varianty, ale stále zbývá přebudovat stáje ještě pro tři miliony slepic. To znamená podle dat státního podniku Mezinárodní testování drůbeže přizpůsobit 52,4 procenta z celkového počtu ustájovacích míst pro nosnice v rámci Česka. Ministerstvo zemědělství podpořilo v rámci loňského 1. kola Rozvoje venkova, které je součástí Společné zemědělské politiky na období let 2023 až 2027, přechod na alternativní způsoby ustájení 400 miliony korun a následně dalšími 250 miliony korun, o které se ale dělí chovatelé nosnic s chovateli masné drůbeže. Dotace pokryje pouze část investice a zbytek musí dát majitel ze svého rozpočtu. To ovšem řeší pouze situaci některých chovatelů, po uskutečnění této investice bude nutné přebudovat ještě zhruba 1,5 milionu ustájovacích míst.

„Situaci producentů vajec nelze označit za příznivou, ostatně jako většinu živočišné výroby v Česku. Vzhledem ke zvýšeným nákladům na přestavby i další položky, jako jsou krmiva, energie či pohonné hmoty, které se kvůli situaci na evropském trhu nedaří promítat do výkupních cen vajec, řada drůbežářů v Česku zvažuje podle informací z trhu ukončit toto podnikání. Při přestavbách je problémem i zdoluhavý proces povolování včetně neúměrné administrativy. Následkem toho hrozí další pokles soběstačnosti Česka v produkci vajec, která se nyní pohybuje kolem 85 procent, či krátkodobé výpadky na tuzemském trhu kvůli pokračujícím přestavbám, a tím také vyšší tlak na dovozy ze zahraničí,“ říká prezident Agrární komory České republiky Jan Doležal.

Významným dodavatelem do Česka je již nyní Polsko, kde zákaz klecových chovů neplatí a ani o něm zatím neuvažují. Z této země bylo dovezeno do Česka podle celních statistik jen v únoru 13 milionů kusů vajec. Pro srovnání v obohacených klecích je zde chováno podle Evropské komise kolem 70 procent nosnic a evropský průměr se pohybuje na úrovni 40 procent. K dovozcům se, v souvislosti s ruskou agresí na Ukrajině a nezbytnou pomocí tamním zemědělcům ze strany Evropské unie, přidala také tato země. Vejce z Ukrajiny končí především v gastronomii, tedy zákazník nemá možnost si původ ověřit. Zvýšený dovoz je částečně patrný i z oficiálních statistik, ale vzhledem k propojenému evropskému trhu a možnosti bezcelního dovozu zboží přes hranice či možnosti zatajení původu pouhým přebalením zboží, nelze získat přesná a vypovídající čísla o aktuální situaci na trhu. S dodavateli v Polsku, které s Ukrajinou sousedí, obchodní řetězce rády spolupracují kvůli levným dodávkám nejen vajec, ale i drůbežího masa a dalších potravin.

Obchodníci této situace využívají v období Velikonoc, které společně s Vánoci představují vrcholy sezony a dochází během nich zpravidla k oživení poptávky po vejcích i dalších potravinách. *„Tyto zahraniční giganty, které ovládají 90 procent tuzemského maloobchodního trhu, nutí naše drůbežáře kvůli svým slevovým akcím do ad hoc levnějších dodávek a hrozí jim přechodem k jinému levnějšímu dodavateli z jiné evropské země. Zejména do gastronomie pak míří levné dovozy ze zemí mimo Evropskou unii. Tamní chovatelé nemusí dodržovat tak přísné normy jako my Evropě a mohou si tak dovolit snižovat náklady na takovou úroveň, která je v našich podmínkách nemyslitelná. Obavy tuzemských drůbežářů tak rozhodně nejsou jen planými řečmi a může se reálně stát, že česká vejce se stanou těžko dostupnou komoditou vytlačenou na okraj trhu, což si naši chovatelé rozhodně nepřejí. Bude záležet i na tom, čemu dají přednost zákazníci, zda kvalitní domácí produkci či té zahraniční někdy i diskutabilního původu,“* uvádí předsedkyně Českomoravské drůbežářské unie Gabriela Dlouhá.

Náklady na přestavby nejsou zdaleka jedinými položkami, které dělají drůbežářům starosti. Největší část z ceny jednoho vejce představují náklady na krmivo pro slepici, následují náklady na pořízení nosnice a náklady na energie. Ty v posledních dvou letech stouply na vysokou úroveň, kterou se nepodařilo snížit, zatímco farmářské ceny za toto období klesly, tedy o promítnutí alespoň částečných nákladů do cen nelze mluvit. Podle Státního zemědělského intervenčního fondu dosahovala v polovině března farmářská cena za jedno vejce o velikosti M 3 korun a vejce L stálo 3,11 koruny. To je zároveň pod průměrem Evropské unie, která vejce ve statistikách přepočítává na kilogramy. Začátkem března stálo podle jejích statistik kilo vajec v Česku 1,8 eur, zatímco průměr Evropské unie činil za stejné období 2,3 eur.

Ani situace s českými kuřaty není dobrá

S problémy v podobě vysokých nákladů a nízkých výkupních cen se potýkají také chovatelé masné drůbeže. Drůbeží maso patří k potravinám, které po veřejném tlaku na snižování cen začaly obchodní řetězce zlevňovat a které v poslední době častěji zařazovaly i do slevových akcí. Neznaменá to ale, že by si obchodníci nějak výrazněji ukrojili ze svých obchodních přírůžků, ale spíše tlačí na své dodavatele, aby jim prodávali drůbeží maso za nižší ceny. Podle oficiálních statistik došlo v lednu k meziměsíčnímu snížení výkupních cen kuřat o korunu na 28,5 koruny za kilogram. V únoru zůstala cena přibližně stejná a tlak na další zlevňování podle chovatelů pokračuje. Současně se tyto ceny pohybují pod průměrem Evropské unie.

„Podle informací z trhu obchodní řetězce mnohdy používají i takové praktiky, že svým dodavatelům ukazují faktury z Polska či Ukrajiny s tak nízkými cenami, za které čeští drůbežáři nejsou schopni kuřata vychovat. Polsko patří, společně se Slovenskem a Nizozemskem, k hlavním dovozcům drůbežího masa do Česka, a tamní dotační pravidla umožňují chovatelům produkovat drůbeží maso levněji. Přes Polsko a Slovensko se navíc na evropský trh dostává kuřecí maso z Ukrajiny, kde nemusí dodržovat tak vysoké standardy produkce, jako jsou ty evropské. Pokud dojde k přebalení již na

evropském trhu, nemusí být třetí země původu pro zákazníka ani zřejmá," sděluje prezident Agrární komory České republiky Doležal.

Soběstačnost Česka v produkci drůbežního masa dosahuje 65 procent, tedy k uspokojení poptávky je dovoz nutný. V únoru bylo podle celních statistik dovezeno do Česka 10,8 milionu kilogramů drůbežního masa, z toho 7,1 milionu kilogramů z Polska, 1,2 milionu kilogramů ze Slovenska a 0,8 milionu kilogramů z Nizozemska. Čeští chovatelé se stále potýkají s vysokými náklady v podobě krmných směsí či pohonných hmot. Vzhledem k šíření ptačí chřipky, kterému je nezbytné zamezit, se jim též zvyšují náklady kvůli striktnímu dodržování pravidel biologické bezpečnosti.

„Následkem kombinace všech problémů řada chovatelů masné drůbeže generuje v těchto měsících ztrátu. Na každém kilogramu masa tratí přibližně dvě koruny. Budoucnost pro ně představuje velkou nejistotu vzhledem k hrozbě snížení dotačních podpor či přísnějších požadavků na welfare zvířat, které přestávají být pro chov drůbeže za těchto dotačních podmínek a vzhledem k situaci na evropském trhu udržitelné," dodává předsedkyně Českomoravské drůbežářské unie Dlouhá. Hrozí podle ní snížení objemu produkce o 10 až 15 procent.

NÁKLADY CHOVATELŮ NOSNIC

(podíl nákladových položek na 1 vejce bez třídění, balení - zdroj: kvalifikovaný odhad ČMDU)

Krmivo - 65 %
 Kuřice - 16 %
 Ostatní náklady (odpisy, služby, energie atd.) - 11 %
 Mzdové náklady - 8 %

NÁKLADY CHOVATELŮ KUŘAT

(podíl nákladových položek na 1 kilogram masa - zdroj: kvalifikovaný odhad ČMDU)

Krmivo - 60 %
 Jednodenní kuře - 16 %
 Plyn a ostatní topiva - 8 %
 Ostatní náklady (odpisy, služby, opravy, nájmy atd.) - 7 %
 Osobní náklady - 6 %
 Elektřina - 3 %

VÝKUPNÍ CENY CHOVATELŮ DRŮBEŽE

(zdroj: ČSÚ)

Farmářské ceny vajec (v Kč/10 ks)

2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
22,26	17,72	18,4	18,84	16,73	20,57	18,59	17,38	18,06	18,45	23,66	30,42	27,25

* průměr za leden a únor 2024

Farmářské ceny jatečných kuřat (v Kč/1 kg v živém)

2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*
23,08	24,74	23,86	23,73	23,47	23,23	23,03	23,18	22,71	23,11	27,29	29,88	28,44

* průměr za leden a únor 2024

STAVY NOSNIC DLE TYPU USTÁJENÍ

(zdroj: ÚED)

Aktuální stav k 31. 12. 2017

Typ technologie	V tisících kusů	V procentech
0 - bio	14,6	0,3

1 - výběh	8,4	0,2
2 - podlahový chov, voliéry	580,6	12,0
3 - obohacené klece	4255,3	87,5
Celkem	4858,9	100,0

Aktuální stav k 31. 12. 2023

Typ technologie	V tisících kusů	V procentech
0 - bio	34,6	0,6
1 - výběh	103,4	1,8
2 - podlahový chov, voliéry	2571	45,2
3 - obohacené klece	2981,9	52,4
Celkem	5690,9	100,0

Kontakt pro média:

Agrární komora České republiky
tisková mluvčí Barbora Pánková
tiskove@akcr.cz, pankova@akcr.cz
tel.: 721 306 431